Pelastustoimen uudistus

Lausunto hallituksen esitykseen (241/2020 vp) hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Pelastusjohtaja Jyrki Landstedt
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos
Hallintovaliokunta 9.3.2021

Lausunto esityksestä 241/2020 vp, sote- ja pelastustoimen uudistus

Hallintovaliokunta 9.3.2021
Jyrki Landstedt

Vantaa Kerava ja Keski-Uudenmaan hyvinvointialueiden yhteistoiminta on ensisijainen vaihtoehto pelastuslaitoksen perustamisessa

Kun Uudenmaan maakunta jaetaan useampaan hyvinvointialueeseen, vastaa aluejako melko hyvin nykyisiä pelastustoimen alueita, poikkeuksena Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alue, jonne ollaan muodostamassa kaksi hyvinvointialuetta, Vantaa Kerava ja Keski-Uusimaa, joille siirtyy myös pelastustoimen järjestämisvastuu.

Laki hyvinvointialueista 54 § mahdollistaa yhden hyvinvointialueen hoitaa tehtävää yhden tai useamman hyvinvointialueen puolesta siten, että hyvinvointialueilla olisi yhteinen toimielin, joka vastaisi tehtävän hoitamisesta.

Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta 58 § kuitenkin pitäisi muuttaa siten, että hyvinvointialueiden yhteisen pelastuslaitoksen perustaminen olisi ensisijainen vaihtoehto ja pelastuslaitoksen jakaminen tulisi tehdä vain siinä tapauksessa, etteivät hyvinvointialueet pääse sopimukseen yhteisen pelastuslaitoksen perustamisesta.

Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta 58 §

58 §

Keski-Uudenmaan alueen pelastustoimi

Mitä tässä laissa säädetään hyvinvointialueesta ja hyvinvointialueen väliaikaisesta valmistelutoimielimestä, koskee Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueiden osalta niitä hyvinvointialueita, joille pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy. Tässä pykälässä tarkoitettujen hyvinvointialueiden ja niiden väliaikaisten valmistelutoimielinten tulee sopia Keski-Uudenmaan alueen pelastustoimien henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta hyvinvointialueiden kesken.

Jos hyvinvointialueet tai niiden väliaikaiset valmistelutoimielimet eivät sovi Keski-Uudenmaan alueen pelastustoimen henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta hyvinvointialueiden kesken viimeistään 31 päivänä toukokuuta 2022, valtioneuvosto päättää henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta ja niistä muista järjestämisvastuun siirronjärjestämiseksi välttämättömistä asioista, joista hyvinvointialueet ja niiden väliaikaiset valmistelutoimielimet eivät ole sopineet. Valtioneuvoston päätös voidaan panna täytäntöön välittömästi ja se on voimassa, kunnes asianomaiset hyvinvointialueet sopivat henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta.

Uusi 58 §

Keski-Uudenmaan alueen pelastustoimi

Mitä tässä laissa säädetään hyvinvointialueesta ja hyvinvointialueen väliaikaisesta valmistelutoimielimestä, koskee Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueiden osalta niitä hyvinvointialueita, joille pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy. Tässä pykälässä tarkoitettujen hyvinvointialueiden ja niiden väliaikaisten valmistelutoimielinten tulee sopia Keski-Uudenmaan alueen pelastustoimien henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta *tai pelastustoimen tehtävien hoitamisesta yhdessä Laki hyvinvointialueista 54 § mukaisesti* hyvinvointialueiden kesken.

Jos hyvinvointialueet tai niiden väliaikaiset valmistelutoimielimet eivät sovi Keski-Uudenmaan alueen pelastustoimen henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta *tai pelastustoimen tehtävien hoitamisesta yhdessä Laki hyvinvointialueista 54 § mukaisesti* hyvinvointialueiden kesken viimeistään 31 päivänä toukokuuta 2022, valtioneuvosto päättää henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta ja niistä muista järjestämisvastuun siirronjärjestämiseksi välttämättömistä asioista, joista hyvinvointialueet ja niiden väliaikaiset valmistelutoimielimet eivät ole sopineet. Valtioneuvoston päätös voidaan panna täytäntöön välittömästi ja se on voimassa, kunnes asianomaiset hyvinvointialueet sopivat henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta *tai pelastustoimen tehtävien hoitamisesta yhdessä Laki hyvinvointialueista 54 § mukaisesti .*

Lausunto esityksestä 241/2020 vp, sote- ja pelastustoimen uudistus

Rahoitusvaje ei ratkea hallintorakenteen muutoksella. Pelastustoimen kehittäminen ei edellytä hallintorakenteen muuttamista vaan resursseja.

Nähtävissä olevat muutokset edellyttävät huomattavia lisäpanostuksia hyvinvointialueiden pelastustoimeen

- viranomaistoiminnan ja pelastustoimen ict-järjestelmien muutokset,
- pelastustoiminnan riittävän suorituskyvyn ylläpitämiseen ja toimintavalmiusaikavaatimuksiin liittyvät muutokset,
- operatiivisen henkilöstön työaika- ja varallaolojärjestelmien muutostarpeet sekä
- paloasemarakennusten korjausvelka.

Hyvinvointialueiden perustamiskustannukset:

- kertaluonteisia, mutta erityisesti Uudellamaalla suuret koska ei voi nojautua olemassa oleviin organisaatioihin ja niiden järjestelyihin

Pelastustoimen valtakunnallisten järjestelyjen parantaminen, joka on jo nyt sisäministeriön lakisääteinen tehtävä, edellyttää lisäresursseja sisäministeriöön.

Hallintovaliokunta 9.3.2021
Jyrki Landstedt

Lausunto esityksestä 241/2020 vp, sote- ja pelastustoimen uudistus

Hallintovaliokunta 9.3.2021
Jyrki Landstedt

Ensihoidon järjestäminen sopii HUS:in tehtäväksi – mutta sovittuna, ei säädettynä

Myös Uudellamaalla ensihoidon järjestämisvastuu tulisi olla hyvinvointialueilla eikä sitä tulisi säätää HUS-kuntayhtymän tehtäväksi (HE 241/2020 vp, Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla, ”Uudenmaan erillislaki” 5 §).

Uudenmaan hyvinvointialueet voisivat edelleen sopia ensihoidon kuulumisesta sairaanhoitopiirin tehtäviin Uudenmaan erillislain 9 § mukaisessa HUS-järjestämissopimuksessa.

Hallituksen esityksessä todetaan, että lain tarkoituksena olisi myös ”synergiaetujen turvaamiseksi säilyttää pelastustoimen mahdollisuudet tuottaa nykyisen kaltaisella tavalla ensihoito- ja ensivastepalveluita sen mukaan, kuin hyvinvointialue päättää”. Esitetyssä muodossaan Uudenmaan erillisratkaisu poistaisi tämän päätösmahdollisuuden Uudenmaan hyvinvointialueilta ja Helsingin kaupungilta.

Lausunto esityksestä 241/2020 vp, sote- ja pelastustoimen uudistus

Hallintovaliokunta 9.3.2021
Jyrki Landstedt

Kyseessä ei ole vain sote-uudistus

Pelastustoimen järjestämislain perustelutekstissä asia on kuvattu: ”Pelastustoimi ei kuitenkaan ole osa sosiaali- ja terveydenhuoltoa, vaan se olisi oma erillinen ja asemaltaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon rinnasteinen toimialansa myös hyvinvointialueella” HE 241/2020 vp, s. 443). Tämä pitäisi näkyä vahvemmin myös muualla lainsäädännössä

Pelastuslaitosten ja kuntien välistä yhteistyötä tulee vahvistaa

Hyvinvointialueiden tehtävänä olisi tukea kuntia hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen tehtävissä sekä huolehtia myös omassa toiminnassaan sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisestä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä yhteistyössä kuntien ja järjestöjen kanssa.

Vastaavasti pelastustoimen ja kuntien välistä yhteistoimintaa tulee vahvistaa, koska pelastuslaitoksella on tälläkin hetkellä vahvat yhteistyösuhteet kuntiin

Uudenmaan alueella tarvitaan tulevaisuudessa pelastajakoulutusta, suomeksi ja ruotsiksi

Uudistuksen seurauksena tulisi toteuttaa suomenkielinen pelastajakoulutus Uudenmaalla. Tämä olisi myös hyvä keino aikaansaada Suomeen pysyvä, säännöllinen ruotsinkielinen pelastajakoulutus.